

Länsstyrelsen
Gävleborg

YTTRANDE

2019-12-17

1 (22)

Dnr 7555-2019

Enheten för samhällsutveckling
Emma Eriksson
010-2251270
emma.w.eriksson@lansstyrelsen.se

Söderhamns kommun

Granskningsyttrande över Söderhamns översiktsplan

Ärendet

Söderhamns kommun har lämnat in förslag till översiktsplan för granskning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL). Granskningen pågår under perioden 22 oktober 2019 – 22 december 2019.

Länsstyrelsen yttrade sig över samrådsförslaget den 12 mars 2018.

Gällande planer

- Områdesplan för Ljusne-Vallvik (1980)
- Områdesplan för Knektslätten-Igeltjärn (1980)
- Kustplan (1984)
- Områdesplan för Stugsund (1987)
- Områdesplan för Hällmyra-Stormorshäll (1987)
- Fördjupad översiktsplan för Ljusnans mynning (1995)
- Fördjupad översiktsplan för Blötängarna (1996)
- Fördjupad översiktsplan för Söderhamns stadskärna (1998)
- Fördjupad översiktsplan för Faxområdet (2003)

Allmänna synpunkter

Söderhamns kommun har sedan samrådet arbetat fram förslag till kommuntäckande översiktsplan som är bra på många sätt. Det är ett gediget material och den interaktiva ÖP:n är helt i linje med det digitala arbetssätt som samhällsutvecklingen präglas av.

Dock har det sedan samrådet tillkommit helt nytt underlag beträffande områden för LIS – landsbygdsutveckling i strandnära läge. Länsstyrelsen lämnar först i detta skede sitt första yttrande över dessa områden och det finns rimlig möjlighet för kommunen att arbeta om ett flertal av de föreslagna områdena i dialog med Länsstyrelsen och i linje med de lämnade synpunkterna på LIS.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen återkommer till Länsstyrelsen för att bestämma tidpunkt för dialog i frågan innan antagande.

Det finns även möjlighet för kommunen att arbeta samman fler av de gällande översiktsplaner som finns inom kommunen i detta material till den framtida kommuntäckande översiktsplanen.

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Under samrådet ska Länsstyrelsen enligt 3 kap. 10 § PBL särskilt

1. ta till vara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 § första stycket miljöbalken,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Riksintressen

Riksintresse vindbruk

Under avsnittet riksintresse för energiproduktion framgår följande ställningstagande: *Riksintresset för vindbruk bör ges företräde framför riksintresseanspråk för kommunikation för sjöfart, förutsatt att tillgängligheten till hamnarna i Ljusne och Sandarne tillgodoses i intilliggande öppet hav och farledsdjupet in till hamnarna säkerställs för att tillmötesgå verksamheternas behov.* Länsstyrelsen anser att det finns för få underliggande argument och resonemang för att kommunen ska kunna understödja ett sådant ställningstagande. Farleder och sjövägar behöver vara dimensionerade för att både tillgänglighet och sjösäkerhet för sjöfarten ska tillgodoses. Detta ska riksintresse kommunikation sjöfart i viss mån säkerställa. All vindkraftsetablering i områden för sjöfart bör föregås av noggrann utredning av bl.a. riskerna för fartygstrafiken. Vilket intresse som har företräde måste därför utredas vidare.

Det är oklart hur de tre områden av riksintresse för vindbruk som finns i kommunen beaktas och hanteras i den kommunomfattande översiktsplanen s. 153. Kommunen hänvisar i ÖP:n till ett tematiskt tillägg om vindbruk från 2014 som pekar ut områden för etablering av vindkraft. Istället för att hänvisa till

vindbruksplanen bör kommunen interagera vindbruksplanen i den kommunomfattande ÖP:n för att ge en samlad och effektiv bild över den fysiska planeringen i kommunen.

Kommunen behöver hänvisa i ÖP:n till riksdagens beslut från 2018 om energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228). Det övergripande målet är att energipolitiken ska förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Sverige ska år 2030 ha 50 % effektivare energianvändning jämfört med 2005. År 2040 ska 100 % av elproduktionen vara förnybar. En ökad energiproduktion från förnybara energikällor är därmed ett nationellt intresse som behöver tillgång till mark- och vattenområden inom ramen för den fysiska planeringen.

Riksintresse försvar

Texten som beskriver riksintressen för totalförsvaret kan förtydligas gällande att totalförsvaret består av både militära och civila delar, där Försvarsmakten ansvarar för den militära delen. Se exempeltext nedan:

”Försvarsmakten har som sektorsmyndighet ansvar att peka ut anspråk som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets militära del. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ansvarar för att identifiera mark- och vattenområden som kan vara av riksintresse för totalförsvarets civila del.”

Det bör även förtydligas vad som avses med sammanhållen bebyggelse i detta sammanhang, vilket är de områden som utgör tätort på lantmäteriets översiktskarta i skala 1:250 000 och som även är den definition som används av Luftfartsverket (LFV).

Mer information om riksintressen för totalförsvarets militära del finns att läsa i riksintressekatalogen på Försvarsmaktens hemsida¹.

Riksintresse kulturmiljövård

Ur kulturmiljöperspektiv är översiktsplanen inte genomarbetad. Den text som finns i huvuddokumentet på s. 88-91 är kortfattad och i huvudsak bra. Där hänvisas vidare till bilagan *Kulturhistoriskt viktiga miljöer*. Bilagan är i huvudsak samma text som återfanns under rubrik 5.1.1.6 Kulturvärden och R5-områden i gällande ÖP 06. Vid parallellläsning av dokumenten framgår att texten är marginellt redigerad i avseenden som rör säkerställandeambitioner. Här återfinns en del nya ställningstaganden, oftast med röd text, som saknar motivering. Exempelvis har rekommendationen kring förtätning i Skärså ändrats från att *tillägg av komplementbebyggelse kan ske till att mindre tillägg av nya bostadshus kan ske*. Den typen av nya ställningstaganden behöver motiveras. Vidare kvarstår hänvisningar till paragrafer ur ÄPBL samt

¹ www.forsvarsmakten.se/riksintressen

sakupplysningar som rimligen är överspelade såsom konsekvenser av luftfart vid Marmen med flera omständigheter. Likaså saknas skrivningar om exempelvis Söderala centralbygd samt världsarvet Hälsingegårdar i dokumentet. Den lista över övriga kulturhistoriska miljöer som avslutar dokumentet behöver kompletteras med hänvisning till vilket dokument ytterligare vägledning kan återfinnas i. Bilagan behöver uppdateras och kompletteras.

ÖP:n behöver kompletteras med hänvisning till de fördjupade kunskapsunderlag som Länsstyrelsen tagit fram kring riksintressena för kulturmiljövård, se bilaga 1. Dessutom bör det, om det är möjligt, finnas en hänvisning till den stadshistorik för Söderhamns stad som är under framtagande av Lars Nylander vid Hälsinglands museum.

Riksintresse kommunikationer

För utvecklingen av centrala Söderhamn har kommunen pekat ut ett område för bostäder i direkt anslutning till ostkustbanan samt inom riksintressekorridor för kommunikationer - Ostkustbanan. Kommunen bör beakta att en planerad ombyggnation av Ostkustbanan fortsatt finns, vilket gör att korridoren för detta ska beaktas av kommunen vid ny exploatering.

Vid all typ av exploatering samt utveckling intill statlig infrastruktur samt riksintressen ska skyddsavstånd samt skyddszoner hållas.

Miljökvalitetsnormer

S. 57: under rubriken Vatten och blå stråk, anges målsättningen med Ramdirektivet för vatten som *"Målsättningen med direktivet är att till 2025 ha god ekologisk och vattenkemisk status i alla inlands-, kust- och grundvatten"*. Detta bör ändras till *"Målsättningen med direktivet är att alla ytvattenförekomster ska bibehålla eller uppnå god kemisk och ekologisk status, samt för grundvattenförekomster god kemisk och kvantitativ status, till 2025 eller senast 2027"*.

Planen behöver fortsatt förtydligas så att den status och de miljökvalitetsnormer som redovisas gäller för förvaltningsperioden 2016–2021. Förtydligande behövs även kring att dessa kommer att uppdateras löpande och att den fysiska planeringen behöver utgå från den mest uppdaterade bedömningen, som redovisas i VISS.

Det saknas fortfarande en tydlig lokal analys kopplat till status och miljökvalitetsnormer, primärt för ytvatten. Det som redovisas för grundvatten på s. 132 är mer konkret i detta avseende, detta behöver kompletteras även för ytvatten. För ytvatten redovisas status och miljökvalitetsnormer, men det saknas i stora delar en analys över vilka de största problemen är, var de förekommer, vilken påverkan som finns, och hur det kopplar till åtgärderna, särskilt rörande fysisk planering, som kommunerna är ålagda i

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Planeringsinriktningen att planläggningen ska medverka till måluppfyllelse av vattendirektivet (s. 57) är fortsatt alltför svag.

I avsnittet Hav, kust och skärgård, presenteras ekologisk status men det saknas ställningstagande gällande MKN. I avsnittet om MKN (s. 131) anges som planeringsinriktning att *"Kommunen ska verka för att uppnå miljö kvalitetsnormerna i vattendirektivet för våra sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster"*. Det behövs en tydlig koppling även mellan kustvatten och planeringsinriktningen för miljö kvalitetsnormerna.

S.120–121: karta 17 redovisar Ekologisk status för sjöar och vattendrag. Ekologisk status för kustvatten redovisas istället under avsnitt Hav, kust och skärgård. När det gäller kemisk status (Karta 18) redovisas denna däremot för alla ytvatten. För att vara konsekvent, bör kommunen överväga att lyfta även kemisk status för kustvatten till avsnitt Hav, kust och skärgård.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen behöver se över presentationen av respektive LIS-område. Det är viktigt att det tydligt går att se på kartorna vilket område som är utpekad för LIS. En tydlig presentation av dess specifika nummer, skala och utformning som är genomgående lika genom hela LIS-kapitlet behöver kompletteras handlingarna. Det är även viktigt att det går att utläsa vad området består av idag och om bebyggelse finns på platsen ska detta framgå på kartunderlaget.

I tabellen nedan visas inom vilka områden Länsstyrelsen gör samma bedömning som kommunen avseende utbyggnad av LIS, men även de områden där Länsstyrelsen gör en annan bedömning. I samrådsskedet yttrade sig Länsstyrelsen på följande vis:

"Kommunens förslag på mål och kriterier för LIS-områden är bra vilket bådär gott inför kommande arbete med att peka ut LIS-områdenas avgränsning och innehåll. I övrigt är informationen om respektive LIS-område i nuläget inte tillräcklig för att Länsstyrelsen ska kunna lämna några synpunkter. "

Tilläggas till nedanstående synpunkter på kommunens föreslagna LIS-områden, i utställningsskedet, är att samtliga områden ska lämna en tillräckligt bred och fri passage för allmänheten att passera mellan föreslagen bebyggelse och strandlinjen. Mer information avseende fri passage och allmänhetens tillgänglighet finns att läsa på Naturvårdsverkets hemsida².

Nr	LIS-område	Synpunkt
1	Bergvik	Berör Riksintresse Friluftsliv - Ljusnans dalgång samt Riksintresse Rörligt friluftsliv -

² <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-0175-9.pdf?pid=2601>

		<p>Ljusnan mellan Färila och Bergvik. Sluter an till befintlig bebyggelse. Länsstyrelsen anser att utbyggnad av bostäderna ska placeras söder om Lappstadsvägen i anslutning till befintliga hus. Strandområdet blir då fortsatt tillgängligt för allmänheten.</p> <p>Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
2	Enskär	<p>Utökat strandskydd på 300 meter. Kommunen pekar ut området för mindre verksamhet inriktad mot turism. Den känsliga miljön i området ska bevaras och exploatering bör undvikas. Placeringen är inte lämplig för utbyggnad av flera stugor. Lämpligare placering torde vara i den större hamnen strax norr om området.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
3	Granön/ Trollharen	<p>Området ligger inom Riksintresse Naturvård - Axmarkusten. Generellt strandskydd 100 meter råder. Kommunens avsikt är ett område med inriktning på verksamheter inom turism och näringsverksamhet. Ligger ett stenkast från Axmar naturreservat. Området är ej att lämpligt för ytterligare exploatering.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
4	Gulludden	<p>Generellt strandskydd 100 meter råder. Berör inget Riksintresse eller utpekade naturvärden som Länsstyrelsen känner till. Sluter an till befintlig bebyggelse och exploateringen sker västerut från strandområdet i form av förtätning av permanentboende.</p> <p>Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
5	Holmsveden	<p>Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid dispens och upphävande av strandskyddet. Kommunen ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska till exempel bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det</p>

		<p>fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden.</p> <p>Holmsveden är ort som har en nedåtgående befolkningsutveckling. Syftet med att peka ut LIS är att underbygga en utveckling av landsbygden. I Holmsveden finns det redan ett stort antal hus som står tomma.</p> <p>Kommunen pekar ut två områden i Holmsveden som ligger i direkt anslutning till befintlig infrastruktur, väg 588 och Norra stambanan. I Holmsveden finns det även en riksintressekorridor runt Norra stambanan. Inom korridoren har kommunen pekat ut ett LIS-område.</p>
5 a		<p>Ligger i södra änden av Härnebosjön söder om väg 588. Generellt strandskydd 100 meter råder. Avser permanent- och fritidsboende. Det finns en risk att sjön belastas av utbyggnad i form av enskilda avloppslösningar. Länsstyrelsen anser att avloppsfrågan ska lösas för att sjön inte ska belastas ytterligare.</p> <p>Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
5 b		<p>Ligger i västra delen av Härnebosjön. Är idag måttligt exploaterat med några få bostäder. Kommunen är otydliga i sitt utpekande och nämner såväl camping som fokus på bostäder. Ur natur- och strandskyddssynpunkt är det mindre lämpligt att exploatera området.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
5 c		<p>Ligger relativt centralt i anslutning till järnvägen, kommunen avser att bygga permanentbostäder. Länsstyrelsen anser att det blir en naturlig förtätning av centrala delarna med nära till väg och järnväg. Vid planerad exploatering inom detta område ska en tidig dialog skapas med Trafikverket samt Länsstyrelsen för att säkerhetsställa att exploateringen inte påverkar riksintressekorridoren negativt.</p>

		Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
6	Klacksörarna	Ligger i Söderhamns norra skärgård. Strandskydd om 300 meter råder. Ligger inom marint utredningsområde benämnt Klacksörarna. Landinventering är gjord under 2019 och rapport kommer innan jul 2019. Det pågår reservatsbildning inom området. Området är i stort sett oexploaterat med ett fåtal byggnader. Det är inte lämpligt att bygga ut med mer än kanske ett par stugor. Nyttan med ett LIS-område blir därför mycket liten och kommunen bör i framtiden utreda eventuell utbyggnad av området med en enstaka stuga i form av strandskyddsdispens. Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.
7	Ljusne	
7 a	<i>Industrivägen/ Gjutarvägen/ Vårdbergsvägen</i>	Ligger inom Riksintresse Friluftsliv - Ljusnans dalgång. LIS-området syftar till att möjliggöra för permanentboende. Kan anses lämpligt att förtäta i närhet till kommunikation och övrig bebyggelse i Ljusne. Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
7 b	<i>Holmen</i>	Ligger i anslutning till befintlig gästhamn och syftar till att utveckla turistverksamheten. Bedöms som lämpligt då det finns förutsättningar att ansluta till befintliga bryggor/pirar och kajer i området. Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
c	<i>Älvens södra strand</i>	Ligger i anslutning till befintlig camping och syftar till att utveckla denna. Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
8	<i>Rönnskär</i>	Ligger inom utvidgat strandskydd på 300 meter. Marint skyddsvärt område benämnt Lilljungfrun. Ligger även inom Riksintresse

		<p>kulturmiljövård - Rönnskärs fiskeläge. Länsstyrelsen bedömer att utbyggnad av området inte ligger i linje med strandskyddsbestämmelserna. Området berörs även av fornlämningar.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
9	Sandarne/Stenöorn	
9 a	Sandarne båtklubb	<p>Ligger i anslutning till Sandarne båtklubb. Inriktning verksamheter vilket kan vara lämpligt då det redan är exploaterat och sluter an till kommunikation på ett bra sätt.</p> <p>Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
9 b	Stenöorn	<p>Ligger inom utvidgat strandskydd på 300 meter och ett stenkast från Stenöorn naturreservat, Natura 2000-område samt Riksintresse Naturvård. Mycket fin natur som bör lämnas orörd. Länsstyrelsen anser att det är lämpligare att bygga på norra sidan av vägen i anslutning till den bebyggelse som finns där.</p> <p>Naturreservatet har under perioden 1 april till och med 31 augusti tillträdesförbud. Att möjliggöra LIS för restaurang och camping bedöms som direkt olämpligt.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
10	Storjungfrun	<p>Storjungfrun ligger inom strandskydd 300 meter, Naturreservat och Riksintresse Naturvård - Axmarkusten.</p> <p>Att förlägga ett LIS-område på en ö bidrar inte till att öka utvecklingen av landsbygden. Nyttan med ett LIS-område blir därför mycket liten och kommunen bör utreda eventuell utbyggnad av området med enstaka stuga i form av strandskyddsdispens.</p> <p>Storjungfrun berörs även av fornlämningar.</p>
10 a		<p>Området ligger vid Fyrhamnen. Att anlägga ny/nya stugor i anslutning till befintliga bedöms inte påverka strandskyddet negativt.</p>

		<p>Kommunen behöver dock hantera den utbyggnaden i form av strandskyddsdispens.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
10 b		<p>En mindre serviceanläggning och någon övernattningsstuga kan vara lämpligt i anslutning till befintlig för att exempelvis tjäna till att bistå personer som hamnat i sjönöd.</p> <p>Kommunen behöver hantera den utbyggnaden i form av strandskyddsdispens.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
11	Stråtjärä	<p>Området ligger inom Riksintresse Friluftsliv – Ljusnans dalgång samt Riksintresse Rörligt Friluftsliv – Ljusnan, mellan Färila och Bergvik. Syftar till att utveckla campingområdet och bidra till turismen i form av stugor eller servicehus. Bedöms som lämpligt. Delar av området består idag av jordbruksmark. I planärenden där jordbruksmark föreslås bebyggas behöver kommunen föra ett resonemang kring den brukningsvärda markens kvalitet, om den tänkta exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, samt göra en bedömning och redogöra för om den tänkta exploateringen kan ske på annan mark.</p> <p>För att få bebygga brukningsvärd jordbruksmark krävs det alltså enligt 3 kap 4 § MB en konkret utredning som visar att det aktuella behovet inte kan tillgodoses på annan mark. Om kommunen kan redogöra för detta på fullgott sätt är Länsstyrelsen överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
12	Söderhamnsfjärden	
12 a	<i>Djupvik</i>	<p>LIS-området avser fokus på friluftslivet där det ska lyftas fram en historiepark. Utbyggnad sker i form av en grusväg samt ny brygga. Inga planer på bostäder i dagsläget. Lämpligt som LIS med fokus på friluftsliv och historia.</p>

		Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
12 b	<i>Mariehill</i>	<p>LIS-området syftar till att möjliggöra permanentboende. Området är placerat nära vattenlinjen och området består av orört skogsområde. Det mer lämpliga är att området placeras norr om vägen i syfte att förtäta på den sidan.</p> <p>Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt för LIS.</p>
12 c	<i>Stugsund</i>	<p>Det är svårt att få en helhetsbild av områdets utbredning när det är uppdelat på flera olika områden. Det sluter dock an till befintlig infrastruktur.</p> <p>Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
13	Trönö	<p>Ligger helt inom Riksintresse Naturvård – Lötån-Norrålaån. Stora delar av området består idag av jordbruksmark. I planärenden där jordbruksmark föreslås bebyggas behöver kommunen föra ett resonemang kring den brukningsvärda markens kvalitet, om den tänkta exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, samt göra en bedömning och redogöra för om den tänkta exploateringen kan ske på annan mark.</p> <p>För att få bebygga brukningsvärd jordbruksmark krävs det alltså enligt 3 kap 4 § MB en konkret utredning som visar att det aktuella behovet inte kan tillgodoses på annan mark. Om kommunen kan redogöra för detta på fullgott sätt är Länsstyrelsen överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.</p>
14	Tönnebro	<p>Området syftar till att utveckla nuvarande turistanläggning i form av hotell eller stugor. Lämpligt då det redan finns restaurang, bensinstation och annan service på platsen. LIS-planen öppnar även upp för personalbostäder då det är långt till närmaste samhälle.</p>

		Länsstyrelsen är överens med kommunen avseende utbyggnad av LIS inom detta område.
--	--	--

Hälsa och säkerhet

Buller

Det saknas fortsatt ställningstagande från kommunen vad avser frågor om buller. Det ska även framgå att nybyggnation av bostäder kommer att prövas genom gällande bullerförordning och att riktvärdena ska följas. Detta syftar till att vägleda framtida detaljplanering. Länsstyrelsen kommer att granska kommunens detaljplaner avseende buller och har uppdrag att säkerställa att detaljplaner inte riskerar att hota människors hälsa och säkerhet. I detta ingår en rimlig bullersituation vid bostäder.

Förorenade områden

Det är lämpligare att benämna förorenad mark i ÖP:n som förorenade områden. Föroreningar behöver nämligen inte enbart vara begränsade till marken utan det kan vara förorenade sediment, vatten samt förorenade byggnader också.

En del av de förorenade verksamheterna är utpekade i ÖP:n. Det bör dock finnas ett ställningstagande och argument till varför just dessa är utpekade och inte andra, samt att det på sikt kan komma att saneras inom vissa utpekade områden. Det är av vikt då ÖP:n sträcker sig under lång tid framöver. Kommunen bör föra ett resonemang kring de förorenade områdena i mer generella ordalag och ungefär var de ligger placerade i kommunen rent geografiskt samt de vanligaste typerna av verksamheter som kan ha orsakat förorenade områden.

Ras, skred, översvämning och erosion

I kapitlet Miljö-, hälso- och säkerhetsrisker samt klimatanpassning, finns det i granskningsmaterialet ett avsnitt med rubriken Förorenad mark och geotekniska markförhållanden. Ingen egentlig beskrivning ges dock av de geotekniska markförhållandena, vilket översiktsplanen kan stärkas av när det ger en ökad förståelse av markförhållandena och dess begränsningar. En planeringsinriktning ges dock att *"genomföra geologiska undersökningar i samband med detaljplanering i områden som ligger nära vatten eller av andra anledningar har förhöjd risk för ras och skred"*. Detta är positivt, men det behöver tilläggas att även geotekniska stabilitetsutredningar behöver genomföras i sådana områden. Områden med förutsättningar för skred, framtagna av SGU, visas också i karta, liksom en karta med stränders eroderbarhet. En komplettering bör göras med en teckenförklaring, samt text som beskriver kartorna, särskilt som den förstnämnda kartan kan användas som

underlag för bedömning av var geotekniska undersökningar är särskilt viktiga att genomföra i samband med detaljplanering och bygglov.

Mer information om ras och skred ges under rubriken Klimatanpassning där MSB:s översiktliga stabilitetskartering nämns. Enligt SGI rekommenderas det fortsatt att de identifierade bebyggda områdena som vid tidpunkten inte uppfyllde rekommenderade stabilitetskrav redovisas i en karta som underlag för planering av ny bebyggelse, samt att en åtgärdsplan tas fram för den befintliga bebyggelsen. En planeringsinriktning anges för Klimatanpassning - Ras och skred där *"Risk för ras, skred och erosion ska beaktas vid all nybebyggelse"* samt att *"Geotekniska undersökningar ska genomföras med syfte att bedöma riskerna för ras, skred och erosion i förhållande till förändrade förutsättningar på grund av ett förändrat klimat"*.

Den interaktiva översiktsplanen, som är ett utmärkt verktyg att öka tillgängligheten till informationen, bör även den kompletteras med ovanstående synpunkter.

Radon och radioaktiv strålning

Elektromagnetiska fält

Det är positivt att elektromagnetiska fält tas upp i den utställda planen, och att rekommendationer från flera myndigheter återges. Dock bör det förtydligas att det finns bra kunskap om vilken exponeringsnivå som behöver uppnås för att det ska finnas säkerställda hälsorisker med elektromagnetiska fält. Gällande referensvärden är satta för att med marginal skydda mot säkerställda hälsorisker. Det finns indikationer på effekter även vid exponeringsnivåer under gällande referensvärdesnivåer, men i dessa fall är orsakssambanden inte säkerställda. Elektromagnetiska fält i stadsmiljö är vanligtvis flera hundra gånger lägre än referensnivån. Vid samhällsplanering ska Miljöbalken beaktas när det gäller elektromagnetiska fält.

På s. 136 bör stycket *"...men inte vilka egenskaper som kan medföra hälsorisker. Man vet fortfarande ganska lite om hur magnetfält påverkar människor"* strykas eller omformuleras.

Radon

Den 1 juni 2018 trädde den nya strålskyddslagen (SFS2018:396) i kraft. Det har medfört förändringar i regleringen av radonhalter i inomhusluft i bostäder, lokaler och på arbetsplatser. Införandet av den nya strålskyddslagen har medfört att Folkhälsomyndighetens riktvärde för radon i inomhusluft inte längre är aktuellt. Istället bör man vid befintlig bebyggelse utgå ifrån referensnivå som anges i Strålskyddsförordningen (SFMFS2018:506)³. Vid

³ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/regler/lagar-och-forordningar/>

nybyggnation gäller som tidigare Boverkets gränsvärde (BBR 2011:6) som är 200 Bq/m³ uttryckt som årsmedelvärde.

På s. 136 bör stycket ”..enligt Miljöbalken kan myndigheterna kräva att en fastighetsägare sänker halten under 200 Bq/m³” omformuleras så att den istället hänvisar till Strålskyddslagen.

Ultraviolet (UV) strålning

Resonemang kring UV-strålning saknas i underlaget. Kommunen har en viktig roll i utformandet av utemiljöer där barn vistas. Det finns anledning att planera barns utemiljöer, exempelvis kring skolor och förskolor, så att den miljö barnen vistas i innebär en variation vad gäller områden med sol och skugga. Samtliga cancerformer som har koppling till UV-strålning har ökat i Sverige det senaste decenniet, och exponering i barndomen anses spela en särskild roll. Mer information går att finna på Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida⁴ och kan användas som ett stöd för kommuner och andra som planerar skolgårdar, förskolegårdar och parker.

Regionalt perspektiv

Tillväxt

Det är positivt avseende den regionala utblick som beskrivs i ÖP:n, samt kommunens roll i ett regionalt perspektiv. Det bör dock läggas ytterligare tyngd på analyser, underlag och verktyg från Region Gävleborgs arbete med kunskapsobjektet ”Gävleborgs funktionella geografi”, och kopplingar till detta bör nyttjas ytterligare och tydligare framöver.

Bostadsförsörjning

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen lyfter upp möjligheterna att omvandla befintliga lokaler till bostäder, vilket också framhävs i bostadsförsörjningsprogrammet. Genom omvandling kan kommunen öka tillskottet av nya bostäder utan att behöva förlita sig på enbart nyproduktion. Eftersom det generellt sätt är dyrt att bo i nyproduktion finns även förutsättningar för att en del av detta nytillskott av bostäder kan efterfrågas av fler.

Allmänna intressen

Kulturmiljöprogrammet

Ambitionen att ta fram ett kommuntäckande kulturmiljöprogram är utmärkt och Länsstyrelsen understryker att det arbetet bör prioriteras och då särskilt angeläget i avseendet hur riksintressena för kulturmiljövård kan säkerställas med detaljplanering eller områdesbestämmelser. Här kan kommunen med

⁴ <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/omraden/sol-och-solarier/rad-och-rekommendationer/planera-for-sol-och-skugga-pa-forskolegardar-och-skolgardar/>

fördel använda sig av det kunskapsstöd som Boverket tagit fram på sina sidor PBL-kunskapsbanken där exempel från ett flertal olika kommuntyper finns redovisade. Länsstyrelsen kan också bidra med ekonomiskt stöd för framtagande av ett sådant program.

Kommunikation och infrastruktur

Biltrafik

Kommunens inriktning att ta fram en trafikstrategi är positiv och ett viktigt underlag i det fortsatta utvecklingsarbetet. En trafikstrategi skapar tydliga riktlinjer och strategier för hur kommunen ska fortsätta sitt arbete i att skapa långsiktigt hållbara transportsystem i enlighet med kommunens övriga utveckling.

Det är positivt att utvecklingsområden av verksamheter pekas ut vid redan befintlig infrastruktur som är avsedd för farligt gods. Utvecklingsområdet för E-center logistikområde utpekas i planhandlingarna över området där en triangelanslutning mellan Ostkustbanan och Kilaforsspåret finns. Denna triangelanslutning är något som kommunen ska ta hänsyn till vid exploatering av E-center logistikområde.

Vid utveckling av både E-center logistikområde och E-center handelsområde kommer en trafikökning att ske. Hur denna ökning kan komma att påverka trafiken på närliggande vägar såsom väg 50 och E4 är något som kommunen fortsatt ska utreda. Detta för att kunna minimera risken för köbildning och upprätthålla trafiksäkerheten på vägarna. Det är viktigt att den statliga infrastrukturen inte påverkas negativt av exploateringsföretag.

Godstrafik

Det är positivt att det under avsnitten godstransporter och verksamhetsområden, framgår att viktiga hamnars funktion ska säkerställas och ska ges förutsättning att utvecklas.

Det bör även nämnas att ett prioriterat område i regeringens nationella godstransportstrategi är att främja en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Kommunen bör beakta möjligheten att bidra till detta i sitt framtida planarbete.

Teknisk försörjning

Vindkraft

Det nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten i översiktsplanen, endast Försvarmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att Luftfartsverket (LFV) och Försvarmakten remitteras i dessa ärenden. Följande gäller för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras⁵.

Observera att som en konsekvens av ovanstående ska även alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av position, remitteras till LFV. Detta gäller överallt, även inom områden speciellt utpekade för vindkraft. Vidare gäller att alla objekt som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan som förekommer i kommunala planer ska remitteras till LFV.

Samråd ska alltså inte enbart ske med Försvarmakten när det gäller höga objekt utan även med LFV för civil luftfart. Vidare ska alltid samråd ske med berörda flygplatser inom 60 km radie från det objekt som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan som ska uppföras.

För Försvarmakten gäller att objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse samt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse ska samrådas med Försvarmakten. Observera skillnaden i höjder gentemot civil luftfart ovan.

LFV's CNS-utrustning⁶ (Communication, Navigation, Surveillance) finns dels på och invid flygplatser men även ute i terrängen runt om i Sverige. Dessa anläggningar är skyddsobjekt enligt lag och de får inte avbildas på kartor, foto eller liknande. De omges av olika stora skyddsområden beroende på typ av utrustning. Inte heller skyddsområdena får avbildas i kommunala planer eller på kartor. LFV har remisstjänsten CNS-analys för att göra bedömning av eventuell påverkan på CNS-utrustning av höga objekt. Observera att det är varje flygplats för sig som ansvarar för sina in- och utflygningsvägar och hinderytor, inte LFV.

Klimat- och energipåverkan

Vid planering av samhället bör hänsyn tas till det framtida klimatet. Exempelvis förväntas lufttemperaturen att stiga, risken för skyfall öka och flödena i våra vattendrag förändras med ändrade nederbördsförhållanden och snötillgångar. Havsnivån stiger men landhöjningen kompenserar till viss del den stigande nivån⁷, mer i norra Sverige än i Södra⁸.

⁵ <http://www.lfv.se/tjanster/luftrumstjanster/cns-analys>

⁶ Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och övervakning (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

⁷ <https://www.smhi.se/klimat/havet-och-klimatet/havsniva-1.120165>

⁸ <https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/lansanalyser/>

I ÖP:n bör översvämningsskänsliga områden tydligt utpekade och riktlinjer finnas för områdenas användning. Kommunen ska vara väldigt restriktiv med att tillåta ny bebyggelse av bostäder och samhällsviktig verksamhet i översvämningsskänsliga områden, exempelvis LIS-områden, de bör anpassas så att de klarar översvämningar. Förändrade översvämningssrisker i framtida klimat bör även beaktas.

Södra Norrlands kustland ligger i ett område i Sverige som historiskt drabbats av flera stora nederbördsmängder både i form av snö och av regn. Detta är viktiga aspekter när kommunen planerar för markanvändningen inom sin kommunomfattande översiktsplan.

Naturresurser

Vatten som naturresurs

Viktigt att tänka på är att informationen inom vattenförvaltningen inte är statisk utan går i cykler. Indelning/avgränsning av grundvattenförekomster, påverkansanalys, statusklassning, riskbedömning, åtgärdsförslag och miljö kvalitetsnorm revideras vart 6:e år. Påverkan, status och risk kan även ändras emellan förvaltningscyklerna om ny kunskap kommer fram. Just nu pågår en revidering och det finns t.ex. nya statusklassningar för cykel 3 som skiljer sig från de som redovisas i ÖP:n. Även grundvattenförekomsten Holmsveden är ny för cykel 3 och förekomsten Växbo/Mohed har uppdelats i två separata förekomster.

Andrar delar som t.ex. åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer för cykel 3 kommer inte att beslutas av Vattenmyndigheten förrän i slutet av 2021. Det är upp till kommunen att bestämma om informationen från cykel 2 eller 3 redovisas i ÖP:n. Det är dock viktigt att vara tydlig med vilken cykel det är som redovisas och att hänvisa till att informationen kommer att ändras under livslängden av ÖP:n och var aktuell information kan hittas (t.ex. VISS eller Vattenmyndigheten).

S. 132: det finns i granskningsmaterialet en karta (karta 22) som visar grundvattenförekomsternas kemiska status istället för MKN. Ändring behövs även i bildunderskriften. Ange när informationen hämtades dvs. vilken vattenförvaltningscykel det är och var aktuell information går att hitta.

S. 132, tabell 2: fel på rad fem ("kemisk status: Råvattenkontroll"). Ange när informationen hämtades dvs. vilken vattenförvaltningscykel det är och var aktuell information går att hitta.

S. 134, karta 24: texten anger att kartan visar grundvattenförekomster men den visar bara vattenskyddsområden.

Vattenskyddsområden finns nu med på karta 24, s. 134, tillsammans med rekommenderade vägar för farligt gods där det framgår att det finns flera vattenskyddsområden inom kommunen där rekommenderad väg för farligt gods

går igenom vattenskyddsområden. Det saknas dock ett ställningstagande i texten hur dessa intressen ska vägas mot varandra och vilka risker det innebär för vattenförsörjningen.

Avsnittet Långsiktig och säker dricksvattenförsörjning har inte utvecklats sedan samrådet. Det saknas fortfarande en beskrivning av kommunens vattenskyddsområden och om det finns gällande skyddsföreskrifter för samtliga skyddsområden.

En tydligare hänvisning till kommande VA-plan bör arbetas in i materialet.

Det är viktigt att förtydliga att Ljusnanåsen i Söderhamns kommun motsvarar grundvattenförekomsten Växbo/Mohed SE680551-154711 för att tydligare kunna se sambandet mellan dricksvattenförsörjning och grundvattnets status.

Jordbruk

Jordbruksmark är en viktig resurs och frågan om exploatering av jordbruksmark har uppmärksammats allt mer de senaste åren. Hur kommunen arbetar för att upprätthålla ett livskraftigt och fungerande jordbruk kommer att bli en allt viktigare fråga i framtiden med anledning av både klimatförändringar och exportläget till följd av krissituationer i världen. Det är viktigt att brukningsvärd jordbruksmark inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar och att mer ambitiösa och grundliga undersökningar görs för eventuella undantag från detta. I planärenden där jordbruksmark föreslås bebyggas, behöver därför kommunen vara tydlig med att brukningsvärd mark inte ska användas eftersom det finns mark med sämre kvalitet, alltså ej brukningsvärd. I såväl Sveriges nationella livsmedelsstrategi som i länets handlingsplan slås det fast att primärproduktionen ska öka. Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel har under lång tid sjunkit, samtidigt som efterfrågan på närproducerad och/eller ekologisk mat ökar. Ekologisk produktion tar större arealer i anspråk eftersom det krävs mer egenproducerat foder och det inte går att använda handelsgödsel och växtskyddsmedel för att höja skördenivåerna.

Kommunen belyser jordbruksmarkens betydelse i ÖP:n, men detta bör utvecklas ytterligare kopplat till hur man avser uppfylla kraven i 3 kap 4 § miljöbalken. Det är positivt att det finns tydliga planeringsinriktningar kopplat till kapitlet om Lokal mat och ett rikt odlingslandskap. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. I planärenden där jordbruksmark föreslås bebyggas behöver därför kommunen föra ett resonemang kring den brukningsvärda markens kvalitet, om den tänkta exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, samt göra en bedömning och redogöra för om den tänkta exploateringen kan ske på annan mark. För att få bebygga brukningsvärd jordbruksmark krävs det alltså enligt 3

kap 4 § MB en konkret utredning som visar att det aktuella behovet inte kan tillgodoses på annan mark (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 januari 2019 i mål nr P 3809-18).

Detta innebär med andra ord att kommunen redan i översiktsplanarbetet ska redovisa alternativa utbyggnadsområden och även belysa konsekvenser från allmän synpunkt av de olika alternativen, om avsikten är att bebygga brukningsvärd jordbruksmark (se prop. 1985/86:3 s. 54 och s. 158).

Om brukningsvärd jordbruksmark trots allt exploateras bör ny jordbruksmark erbjudas drabbade jordbrukare. Det är också viktigt att undvika att mark splittras till allt för små fält eller inte går att nå därför att vägar och annan infrastruktur delar landskapet.

Söderhamns kommun har ca 4 700 hektar åker och ca 25 000 invånare. Söderhamn är självförsörjande på ägg men i övrigt är självförsörjningsgraden mycket låg. Fram till 1990 fanns en omfattande mjölkproduktion och även en hel del spannmål, men sedan dess har spannmålen ersatts med vall och mjölkprodukter med köttjur.

Självförsörjningen av livsmedel är mycket låg, se figur nedan. Det produceras mycket liten andel av behovet av mjölk, nöt-, gris-, lamm- och kycklingkött. Ägg är den enda jordbruksproduktion som kommer upp i nivå med behovet. Med tanke på att det finns jordbruksmark i linje med kommunens totala behov finns en utvecklingspotential för produktion och för sysselsättning inom livsmedel i kommunen. Även om antalet invånare inte skulle komma att öka i framtiden ska tillgången till jordbruksmark ses som en värdefull tillgång. Kommuner med odlingsresurser i närområdet blir därför mycket viktiga för kommuner som saknar detta för att klara sin egen livsmedelsförsörjning i framtiden.

Skogsbruk

Det saknas en beskrivning av skogen som naturresurs. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt minimera åtgärder som

påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk (enl. hushållningsbestämmelsen 3 kap MB).

Kontinuerligt bildas nya skyddade områden och nya nyckelbiotoper identifieras, vilka redovisas på Skogens Pärlor⁹. Om åtgärder riskerar att skada ett biotopskyddsområde ska dispens sökas hos Skogsstyrelsen.

Geografiska fördjupningsområden

Kust och hav

S. 124: avsnittet som rör havsplanering bör uppdateras utifrån granskningsversionen av havsplanerna¹⁰. Indelningen av allmänna intressen har ändrats. Till exempel är tidigare allmänt intresse Attraktiva livsmiljöer, nu uppdelat i två allmänna intressen, kultur och rekreation. Vidare bör det tydligt redovisas vilka av dessa allmänna intressen som är aktuella för Söderhamns planområde. Karta 20 är alltför otydlig i detta avseende, och den interaktiva översiktsplanen verkar ännu inte omfatta denna del av ÖP:n.

S. 124: det nämns att den övergripande målsättningen för havsplaneringen är att skapa förutsättningar för god havsmiljö. Det bör förtydligas att en god havsmiljö enligt havsmiljöförvaltningen avses. Beslutat åtgärdsprogram för havsmiljön¹¹ innehåller också åtgärder riktade till myndigheter och kommuner. Detta åtgärdsprogram, och dess innebörd för en kustkommun, bör lyftas in i avsnittet om Hav, kust och skärgård, alternativt i avsnittet om miljö kvalitetsnormer.

S. 125: område B146 redovisas, men textbeskrivningen är ofullständig. Det framgår inte heller hur detta område är betecknat i havsplanen (dvs Efn), vad beteckningen står för, vilka allmänna intressen som har företräde, vilken särskild hänsyn som ska tas och varför.

S. 125: karta 20 (allmänna intressen längs kusten) bör även inkludera kustnära naturreservat, inklusive marina.

S. 126, avsnitt bebyggelse: andel bebyggelsepåverkad havsstrandlinje år 2017 finns redovisad per län¹² och texten bör uppdateras utifrån detta.

S. 126, avsnitt bebyggelse: grunda vattenområden är inte bara viktiga habitat för många fiskarter, utan fungerar som viktiga uppväxt- och rekryteringsmiljöer för både fiskar och ryggradslösa djur. Dess nyckelroll kan beläggas mer i ÖP:n.

S. 126, planeringsinriktningar: bra och tydliga planeringsinriktningar. När det gäller inventeringar av naturvärden nämns att sådana ska genomföras för att öka kunskapen om haven, men inte riktigt hur de sedan ska tas tillvara.

⁹ <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

¹⁰ <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/havsplanering/havsplaner/forslag-til-havsplaner.html>

¹¹ God havsmiljö 2020, marin strategi för Nordsjön och Östersjön, del 4: Åtgärdsprogram för havsmiljön. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:30

¹² sverigemiljomal.se

Övriga frågor

Läsbarhet

Kartorna i pdf-versionen behöver revideras eftersom det är svårt att uppfatta viktig information när kartorna är små.

På kommunens hemsida finns en interaktiv version där det går att zooma in i kartorna. Detta gäller inte det viktiga avsnittet ”Allmänna intressen” där både text och kartor saknas i den interaktiva versionen. Det försvårar granskningen av avsnittet betydligt.

På ett flertal ställen inom översiktsplanen stämmer inte kartor/bilder överens med kart- och figurtexten. Detta behöver ses över i hela dokumentet.

ÖP:n skulle gynnas av en förtydligande markanvändningskarta där alla allmänna intressen kan ses på en och samma gång för att förtydliga var det kan finnas motstridiga intressen och områden där det krävs särskild hänsyn för t.ex. dricksvattenförsörjning eller annat.

Samrådsredogörelse

Vad beträffar synpunkter som rör Ras, skred, översvämning och erosion, så saknas det i samrådsredogörelsen kommentarer från kommunen hur de avser att beakta inkomna synpunkter från samrådsskedet. Dock är granskningsmaterialet uppdaterat baserat på Ras, skred, översvämning och erosion, vilket kan anses gott nog.

Utöver detta så är det svårt att läsa och hitta i samrådsredogörelsen överlag. Det är även svårt att få en helhetsbild av kommunens kommentarer kopplat till Länsstyrelsens samrådsyttrande.

Miljökonsekvensbeskrivning

De globala hållbarhetsmålen har använts som ramverk. I hållbarhetsbedömningen har även de nationella miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen inbegripits i analysen med de globala målen. Det är svårt att utläsa hur de nationella miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen relaterar till de globala målen, illustrationen är delad över två sidor.

S. 24-25: text på s. 25 finns redan på s. 24.

S. 26: det nämns under mål 14 att *flera kust- och skärgårdsmiljöer på landsbygden har pekats ut som intressanta områden för en ökad mänsklig tillgång*. Av ÖP:n är det svårt att utläsa var dessa områden är belägna, samt vad som avses med ”ökad mänsklig tillgång”. Det behöver förtydligas om det är i syfte rekreation och friluftsliv eller inom bebyggelse

De som medverkat i beslutet

I ärendet har landshövding Per Bill beslutat och Emma Eriksson varit föredragande. Enhetschef Patrik Havermann har deltagit i ärendets slutliga handläggning.

I handläggningen av ärendet har handläggare från enheten för natur, enheten för landsbygd och tillväxt, enheten för miljö och enheten för samhällsutveckling deltagit. Utöver Länsstyrelsens medarbetare har representanter från Energimyndigheten, Försvarmakten, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, SMHI, Statens geotekniska institut, Strålsäkerhetsmyndigheten, Tillväxtverket och Trafikverket lämnat synpunkter som beaktats i handläggningen av ärendet.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Bilagor

Bilaga 1:

Riksintressen i Söderhamns kommun, ett kunskapsunderlag 2015-12-22.

Kopia till

Energimyndigheten
Försvarmakten
Luftfartsverket
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
SMHI
Strålsäkerhetsmyndigheten
Statens geotekniska institut
Tillväxtverket
Trafikverket